Hanna Rudolf, EIB SA

Zarządzanie ryzykiem ubezpieczeniowym ITPOK

Ubezpieczenie rozumiane jako „zawarcie umowy ubezpieczenia", to główny element długiego procesu, który powinien rozpocząć się już na etapie prac przygotowawczych projektu i jest jednym z kluczowych filarów powodzenia przedsięwzięcia pod nazwą instalacja termicznego przekształcania odpadów.

Zarządzanie ryzykiem Projektu – planowanie i prewencja

Analiza ryzyka dużych inwestycji, do których niewątpliwie należą instalacje termicznego przekształcania odpadów komunalnych (ITPOK), to proces złożony, uwzględniający całą paletę ryzyk - od możliwości finansowania projektu, poprzez otoczenie prawne i regulacyjne, ryzyka związane z ekonomiczną opłacalnością przedsięwzięcia, ewentualnego wyboru partnera prywatnego (dla projektów w formule PPP), po ryzyka związane stricte z fazą budowy i eksploatacji instalacji.

Zarządzanie ryzykiem dla projektów ITPOK powinno zakładać transfer tzw. ryzyk ubezpieczalnych oraz szacowanie kosztu ubezpieczenia ryzyka jako jednego z istotnych kosztów całej inwestycji. Dlatego też pierwsze działania zmierzające do opracowania modelu ubezpieczenia planowanej inwestycji powinny się rozpocząć już w momencie, w którym potencjalny inwestor inicjuje prace przygotowawcze. Jest to też moment na wsparcie prac zespołu projektowego kompetencjami doświadczonego doradcy/zespołu doradców w zakresie ubezpieczeń (brokera ubezpieczeniowego).

Podstawowym błędem jest modelowanie ubezpieczenia w oderwaniu od innych zagadnień, a w szczególności podziału kompetencji i zakresu odpowiedzialności stron zaangażowanych w projekt, co jest szczególnie istotne w przypadku projektów partnerstwa publiczno-prywatnego. Należy także podkreślić, że wkład finansowy w bezpieczeństwo instalacji i środki minimalizacji ryzyka, zaplanowane na etapie projektu, przełożą się na późniejszy poziom akceptacji ryzyka przez ubezpieczycieli oraz koszt pokrycia ubezpieczeniowego podczas wieloletniego okresu eksploatacji.

Gestia ubezpieczeniowa, czyli kto dba o ubezpieczenie

W przypadku realizacji dużych inwestycji przemysłowych stało się już regułą, że nad obszarem ubezpieczenia pieczę sprawuje inwestor, aranżując ochronę dla wszystkich uczestników przedsięwzięcia *(owner's controlled insurance)*. Atutem programu ubezpieczenia w gestii inwestora jest możliwość zawarcia dodatkowego ubezpieczenie strat inwestora (utraty zysku), będących konsekwencją opóźnień w realizacji inwestycji wskutek szkody zaistniałej w trakcie budowy instalacji.

Program ubezpieczenia w pieczy inwestora pozwala na sprawowanie kontroli nad tym obszarem, w szczególności przy podziale inwestycji na części realizowane przez różnych wykonawców, a także w przypadku szkody i jej likwidacji. Takie podejście pozwala na kontrolę zakresu ubezpieczenia i jego ceny, a także zapewnia stabilność i ciągłość ochrony, której inwestor nie ma w przypadku aranżowania ochrony przez wykonawcę i w sytuacji przerwania przez niego prac, np. wskutek upadłości, czy rozwiązania umowy kontraktowej.

Modelowanie ubezpieczeń, czyli co kupić

Rynek ubezpieczeń oferuje szeroki zakres produktów - od ubezpieczeń mienia, przerw w działalności, odpowiedzialności cywilnej po produkty finansowe: gwarancje

Sal.03678
BIBLIOTEKA GŁÓWNA
2016 -03- 01
Politechniki Warszawskiej

i ubezpieczenia kredytu kupieckiego. Ubezpieczenie ITPOK z pewnością odbiegać będzie od standardowych warunków ubezpieczeń, dostępnych na rynku ubezpieczeń (ogólne warunki ubezpieczeń) i powinno uwzględniać specyfikę ubezpieczanego mienia oraz działalności.

Z punktu widzenia zabezpieczenia kluczowych interesów finansowych ITPOK dobór produktów i ich zakresu powinien uwzględniać:

1. w fazie budowy instalacji - ryzyka budowlano-montażowe z uwzględnieniem szkód w transporcie oraz strat inwestora wskutek opóźnienia w realizowanych pracach oraz na skutek szkód w transporcie,
2. w fazie operacyjnej - ryzyka zdarzeń losowych, z uwzględnieniem ryzyka terroryzmu oraz ryzyka awaryjne (uszkodzeń maszyn) oraz będące ich skutkiem straty, wynikające z przerw w działalności operacyjnej,
3. na każdym etapie życia projektu - ryzyka szkód wyrządzonych osobom trzecim, w tym pracownikom, ryzyka szkód środowiskowych, które w istotnym stopniu mogą obciążyć finanse przedsiębiorstwa i zachwiać jego płynnością.

Jak różnorodne konsekwencje finansowe może mieć zdarzenie losowe w ITPOK, można zobaczyć na przykładzie szkody pożarowej z 2010 r. w bunkrze instalacji w Ludwigshafen nad Renem (case study). Patrząc fachowym okiem brokera na przykładowe zdarzenie w Ludwigshafen, nie wszystkie koszty poniesione po szkodzie, kwalifikują się do tzw. ryzyk ubezpieczalnych, a wynikają z decyzji biznesowych, podjętych „przy okazji" szkody, np. koszty połączenia dwóch bunkrów i zwiększenia łącznej powierzchni bunkra o 1600 m^3. Jednak dobrze skonstruowany program ubezpieczenia powinien pokryć lwią cześć kosztów, poniesionych po szkodzie oraz zabezpieczyć także ewentualne roszczenia osób trzecich oraz szkody środowiskowe.

CASE STUDY: projekt „Feniks" po szkodzie pożarowej ITPOK w Ludwigshafen nad Renem (2010)

Opis zdarzenia

Pożar pojawia się w starym bunkrze i przenosi się do nowego bunkra (z 2009 r.) przez ścianę dzielącą o wysokości 18 m. Pożar zostaje odkryty natychmiast przez operatora, jednak prawdopodobnie wskutek strumienia wody dochodzi do uwolnienia gazu z odpadów, powodującego słup ognia, który wypełnia cały bunkier (nie było eksplozji). W tym momencie zniszczeniu ulegają instalacje/urządzenia, wskutek czego nie można sterować suwnicami i urządzeniami gaśniczymi. Przyczyna pożaru nie została ustalona (prawdopodobnie zapłon biogazu w bunkrze). Czas akcji straży pożarnej - ok. 3 godz.

Główne szkody materialne

- stary bunkier: poważne uszkodzenia betonu w górnej części, z możliwością remontu, całkowite zniszczenie dwóch suwnic, urządzeń elektrycznych i wyposażenia ppoż.,
- nowy bunkier: uszkodzenia górnej części z ubytkami betonu wskutek wysokiej temperatury, z koniecznością rozbiórki.

Dodatkowe nakłady finansowe

- ochrona przed mrozem po szkodzie oraz usunięcie pozostałości z bunkra (mokre odpady - do połowy kwietnia 2011),
- realizacja wymogów organu nadzoru poprzez wprowadzenia dodatkowych środków ochrony ppoż.,
- usługi firmy zewnętrznej przy projekcie „Feniks" (inżynierowie, max. 4 osoby).

Przerwa w działalności

Przekierowanie strumienia odpadów do innej instalacji - w całości do kwietnia 2011, częściowo do września 2011, ogółem 119 000 ton odpadów (przy potencjale rocznym instalacji przetworzenia ok. 200 000 ton).

Potencjalne źródło roszczeń osób trzecich

- Na 9 tygodni zamknięto linię kolejową Mainz - Ludwigshafen, ponowne otwarcie nastąpiło w grudniu 2010 r.

Realizacja projektu „Feniks" w czasie

- pożar - październik 2010,
- zakończenie prac w starym bunkrze - wrzesień 2011,
- powrót do produkcji ciepła - w sezonie grzewczym od października 2012,
- zakończenie prac w nowym bunkrze - wrzesień 2014,
- wdrożenie zaleceń ppoż. - marzec/kwiecień 2015.

Koszty projektu „Feniks" - 33-36 mln euro

- koszt przekierowania strumienia odpadów do innej instalacji termicznego przekształcania odpadów - ok. 13 mln euro,
- zabezpieczenie spalarni (w tym przed mrozem) - ok. 3-4 mln euro,
- remont starego bunkra, odtworzenie urządzeń (suwnice/chwytaki itd.) - ok. 7 mln euro,
- odbudowa nowego bunkra (z wliczeniem kosztów połączenia obu bunkrów) - ok. 4-5 mln euro,
- wdrożenie zaleceń ppoż. - ok. 5-6 mln euro,
- koszty kierowania projektem - ok. 1 mln euro.

Źródło danych: opracowanie Hanna Rudolf EIB SA na podstawie ENTSORGA-Magazin nr 4-5 z 21.04.2015 r. „Wie Phönix aus der Asche"

Kontraktowanie ubezpieczeń, czyli jak kupić i za ile

Uzyskanie optymalnego programu ubezpieczenia dla ITPOK to z jednej strony zindywidualizowanie warunków ochrony, z modyfikacją standardów dostępnych na rynku ubezpieczeń. Z drugiej jednak, to konieczność utrzymania się w określonym budżecie, czyli kosztach, jakie inwestor jest w stanie ponieść za transfer ryzyka na ubezpieczyciela. Najefektywniejszym trybem kontraktowania usługi ubezpieczenia są negocjacje, a w przypadku stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych - tryb negocjacji z ogłoszeniem.

Sam proces pozyskania usługi ubezpieczenia jest wieloetapowy i powinien być zaplanowany z odpowiednim zapasem czasowym, a także ujęty w harmonogramie projektu. Planując zakup usługi ubezpieczeniowej, należy przewidzieć następujące etapy:

- opracowanie programu ubezpieczenia (wybór produktów i ich zakresu),
- budżetowanie/szacowanie wartości zamówienia,
- opracowanie danych do oceny ryzyka (opis ryzyka ITPOK),
- procedura konkursowa/wybrany tryb w reżimie ustawy Prawo zamówień publicznych,
- zawarcie umowy ubezpieczenia,
- wdrożenie programu ubezpieczenia.

Przy kontraktowaniu ubezpieczeń na czas eksploatacji instalacji należy się liczyć z koniecznością oceny ryzyka ubezpieczeniowego podczas wizytacji ITPOK (survey ubezpieczeniowy przez ubezpieczycieli), w szczególności dla nowych ITPOK, wchodzących w fazę operacyjną po zakończonym etapie budowy. Od oceny ryzyka zależy, czy ryzyko danego ITPOK będzie akceptowalne, a transfer ryzyka na ubezpieczyciela/li możliwy. Tu podkreślić należy, że dla dużych ryzyk przemysłowych charakterystyczne jest tworzenie konsorcjów firm ubezpieczeniowych (tzw. pooli koasekuracyjnych).

Finalna cena ubezpieczenia zależy bezpośrednio od wyboru produktów ubezpieczeniowych i ich zakresu, sum ubezpieczenia/limitów, poziomu franszyz i długości okresu ubezpieczenia, a pośrednio od indywidualnej oceny ryzyka ubezpieczeniowego zarówno w zakresie ubezpieczeń fazy budowy, jak i eksploatacji. Decydującym czynnikiem dla poziomu cen i możliwości modyfikowania oraz rozszerzania zakresu ochrony jest jednak faza rynku, w której znajduje się rynek ubezpieczeń.

Perspektywa rynku ubezpieczeń dla ITPOK

Dotychczas jedyną nowoczesną spalarnią odpadów w Polsce mogła się pochwalić Warszawa. Mimo, że ryzyko znane jest od lat w krajach Europy Zachodniej, polski rynek ubezpieczeń dopiero od 2015 r. uczy się w praktyce specyfiki działalności instalacji termicznego przekształcania odpadów, co jest związane z uruchomieniem kolejnych instalacji. Ceny i podaż ubezpieczeń ITPOK w najbliższych latach ukształtuje koniunktura światowego i polskiego rynku ubezpieczeń ze spodziewanym wzrostem stawek od początku 2016 r. W perspektywie kilku kolejnych lat na wycenę ryzyk eksploatacyjnych ITPOK przez krajowych ubezpieczycieli i ich elastyczność negocjacyjną niewątpliwy wpływ będą miały przebiegi szkodowe rodzimych instalacji uruchamianych od końca 2015 r. i w 2016 r. (Konin, Białystok, Kraków, Bydgoszczy, Poznań, Szczecin).

EIB - profesjonalista z doświadczeniem w branży

Wyjątkowy charakter ryzyk występujących w ITPOK wymaga szczególnych rozwiązań ubezpieczeniowych. EIB to broker ubezpieczeniowy z ponad 20-letnim doświadczeniem, będący ekspertem w budowaniu i wdrażaniu specjalistycznych programów ochrony interesów majątkowych. W 2015 r. aranżowaliśmy ochronę ubezpieczeniową dla 3 nowych instalacji termicznego przekształcania odpadów w Polsce - w zakresie ubezpieczeń fazy eksploatacji. Doradzamy także w procesach inwestycyjnych ITPOK, będących aktualnie na etapie planowania budowy. Jesteśmy autorem programów ubezpieczenia dla największych inwestycji w Polsce (Elektrownia Opole - budowa 2 bloków 900 MW; Kozienice - blok 1075 MW; Bełchatów - blok 858 MW; Turów - blok 460 MW) oraz wielu inwestycji z branży OZE.

Zapewniamy naszym Klientom pełne wsparcie i doradztwo w procesie inwestycyjnym, w tym dokonujemy szacowania kosztów ubezpieczenia inwestycji w okresie realizacji oraz eksploatacji. Aranżujemy ubezpieczenia, opiniujemy przedstawione polisy oraz gwarancje ubezpieczeniowe. Prowadzimy proces likwidacji szkód. Na rzecz banków przeprowadzamy due dilligence ubezpieczenia inwestycji oraz majątku stanowiącego ewentualne zabezpieczenie. Prowadzimy bieżący monitoring realizacji obowiązków ubezpieczeniowych w okresie eksploatacji i kredytowania inwestycji. Posiadamy unikalne na polskim rynku doświadczenie w kontraktowaniu usług ubezpieczeniowych w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych.

□

Więcej informacji o EIB:
www.eib.com.pl.
Zapraszam do skorzystania z naszych doświadczeń oraz do kontaktu pod adresem mailowym:
hanna.rudolf@eib.com.pl
lub
energetyka@eib.com.pl